

Închiderea procedurii insolvenței în perioada de observație

Între 10 și 11 septembrie 2021, filialele din București și Constanța ale Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România (UNPIR) au organizat, alături de Institutul Național de Pregătire a Practicienilor în Insolvență (INPPI), un seminar de pregătire profesională, eveniment în cadrul caruia nume sonore din practica de insolvență au pus în discuție mai multe subiecte relevante din domeniu.

Din panelul de lectori au făcut parte dr. Nicoleta Țandareanu - formator INM, jud. Trifanov Camelia – Curtea de Apel Constanța, Secția a-II-a Civilă, av. Simona Miloș - Președinte INPPI, av. Stan Târnoveanu - Prim-Vicepreședinte UNPIR, ec. Oana Velican, Membru CNC UNPIR, av. Mihai Popa, ec. drd. Cristina Stroe - Președinte UNPIR Filiala Constanța și av. Catalin Andrei Dascal - Președinte UNPIR Filiala București.

Temele dezbătute au fost unele de interes practic, lectorii reușind să dea naștere unor ample dezbateri pe marginea temelor prezentate, ce au relevat importante aspecte ale procedurilor de insolvență, dovedindu-se încă o dată oportunitatea prezenței fizice în cadrul seminariilor de pregătire profesională. Dintre temele discutate amintim: “Aspecte practice privind planul de organizare”, “Situția creanțelor garantate în procedura insolvenței. Aspecte jurisprudențiale”, “Efectul pozitiv al autorității de lucru judecat într-o cerere de deschidere a procedurii de insolvență”, “Propuneri privind transpunerea directivei 1023/2019 - cadrele de restructurare preventivă; Sinteza interpretărilor obligatorii ale ICCJ”, “Natura juridică a declarației de creanță”, “Insolvența Online: Licitatii-unpir.ro, Sistemul electronic de gestionare a dosarelor de insolvență –SEDIS”.

În cadrul evenimentului, Mihai Popa, avocat cu experiența de peste 15 ani în profesie, practician în insolvență și membru în Instanța Locală de Disciplină a Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență – Filiala București, a dezbătut problematica „*Închiderii procedurii insolvenței în perioada de observație*”, un subiect cu anumite particularități, explorat mai puțin în doctrină și care în practică a generat o serie de controverse.

Mai multe detalii despre aceasta temă puteți afla în materialul de mai jos, semnat de către Mihai Popa.

Închiderea procedurii insolvenței în perioada de observație

În aplicarea Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, se considera ca singura varianta prin care procedura insolvenței putea fi închisă fără radiere era reorganizarea cu succes, însă practica a arătat că aceasta ipoteză devine aplicabilă și în situația în care toate creanțele au fost acoperite, toți creditorii renunță la judecata ca urmare a stingerii creanțelor acestora prin încheierea unei tranzacții ori o parte din creditori și-au recuperat integral creanțele, iar alții renunță la judecata.

Așadar, cu toate că în vechea reglementare a legii insolvenței nu era prevăzut acest caz particular de închidere a procedurii, jurisprudența¹ generată de acele ipoteze în care se poate dispune totuși închiderea procedurii unui debitor chiar în perioada de observație fără radierea acestuia a condus la introducerea art. 178 în Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

Astfel, conform prevederilor noului text de lege, „*dacă toți creditorii înscrși în tabelul definitiv al creanțelor primesc sumele ce li se datorează în perioada de observație sau renunță la judecata în perioada de observație, judecătorul-sindic va dispune închiderea procedurii, fără a dispune radierea debitorului din registrul în care este înregistrat.*”

Din economia textului legal rezultă două modalități de închidere a procedurii în perioada de observație, ambele comportând o serie de condiții care trebuie îndeplinite pentru a atinge situația premisa arătată, *prima* fiind achitarea creanțelor înscrise la masa credală și *a doua* constând în renunțarea la judecata a tuturor creditorilor înscrși în tabelul de creanțe.

Achitarea creanțelor înscrise la masa credală

În ceea ce privește *prima modalitate*, se pune problema unei eventuale interdicții legată de plata creanțelor anterioare deschiderii procedurii insolvenței derivând din aplicarea art. 84 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, care sancționează cu nulitatea absolută toate operațiunile și plățile efectuate de debitor ulterior deschiderii procedurii, altele decât cheltuielile curente.

După cum se menționează în lege, plata creanțelor anterioare deschiderii procedurii nu se încadrează în desfășurarea activităților curente ale debitorului în perioada de observație și atunci trebuia găsită o formulă prin care pasivul societății debitoare să poată fi stins fără a exista riscul invocării unei eventuale nulități.

Remediul lipsei unei reglementări exprese a modalității de achitare a creanțelor în perioada de observație, îl găsim tot în cuprinsul art. 84 la alin. (2) din Legea nr. 85/2014 care se referă la avizarea plăților de către administratorul judiciar cu aprobarea prealabilă a comitetului creditorilor sau, în ipoteza în care nu a fost constituit comitet, a adunării creditorilor, plățile efectuate în acest scop, avizate de practicianul în insolvență, aprobate de către comitetul sau adunarea creditorilor și autorizate de către judecătorul-sindic fiind valide.

Putem observa astfel faptul că textul art. 178 din Legea nr. 85/2014 constituie excepția și totodată norma cu caracter special în raport cu regimul general al plăților din perioada de observație la care se referă prevederile art. 84 alin. (1) din aceeași lege, menită să asigure celeritatea procedurii.

În considerarea faptului că procedura efectivă de achitare a creanțelor și momentul în care plățile pot fi realizate nu sunt în mod expres reglementate prin lege, putem extrage tot din lege acele prevederi care să contureze cadrul procesual pentru stingerea pasivului.

În vederea prevenirii unor eventuale abuzuri care s-ar putea produce într-un asemenea context și pentru a respecta principiile care guvernează procedura insolvenței, tratamentul egal al creditorilor de același rang, caracterul concursual al procedurii, debitorul de bună-credință care intenționează să achite creanțele în perioada de observație, prin administratorul special, se va adresa cu o cerere administratorului judiciar prin care va notifica intenția sa și va solicita încuviințarea stingerii creanțelor înscrise la masa credală.

Primind cererea, administratorul judiciar va trebui sa verifice daca prin fondurile de care dispune debitorul se poate achita întreaga masa credala și va supune aprobarii comitetului sau adunarii creditorilor, după caz, solicitarea debitorului.

Pentru a putea aplica dispozițiile art. 178 din Legea nr. 85/2014, plățile nu pot fi realizate anterior momentului publicării tabelului definitiv de creanțe, ulterior momentului confirmării unui plan de reorganizare, respectiv, după pronunțarea hotărârii de intrare în faliment.

Așadar, observăm ca legea impune existența unui tabel definitiv de creanțe, art. 178 făcând vorbire de “*creditorii înscrși în tabelul definitiv*”, astfel ca stingerea prin plată a tuturor creanțelor anterioare deschiderii procedurii nu poate interveni decât după verificarea și înscrierea lor în tabelul definitiv. Cu toate acestea, în practica² s-a dispus închiderea procedurii și în ipoteza achitării creanțelor în temeiul unui tabel preliminar de creanțe necontestat.

O altă condiție legată de această modalitate de închidere a procedurii de insolvență este ca pasivul să fi fost stins integral, fiind posibil ca o parte din creanțe să fie stinse din sumele aflate în averea debitorului, iar altele de către terțe³ persoane (asociați, acționari, membri, alte persoane).

Jurisprudența⁴ ne arată ca plata parțială a creanțelor nu numai că nu duce la închiderea procedurii, dar rămâne supusă dispozițiilor art. 84 din Legea insolvenței, iar creditorii neplățiți sau care nu au renunțat la drepturile lor pot cere să se constate nulitatea plăților efectuate către ceilalți creditori, cu nerespectarea ordinii de distribuire.

Renunțarea la judecata a tuturor creditorilor înscrși în tabelul de creanțe

Mergând mai departe la cea de-a doua modalitate prin care se poate închide procedura de insolvență în perioada de observație, textul legal are în vedere renunțarea la judecata a tuturor creditorilor înscrși în tabelul de creanțe, cu respectarea dispozițiilor art. 406 C.proc.civ. “*Reclamantul poate să renunțe oricând la judecata, în tot sau în parte, fie verbal în sedința de judecată, fie prin cerere scrisă.*”

Renunțarea la judecată trebuie formulată de toți creditorii, neputând exista o renunțare parțială doar în ceea ce privește pe unii dintre creditori⁵.

Această modalitate de închidere a procedurii acoperă și ipoteza încheierii unei tranzacții⁶ sau a unui acord între creditori și debitor prin care aceștia se înțeleg asupra condițiilor de stingere a datoriei, caz în care judecătorul-sindic ia act de această renunțare prin pronunțarea uneia sau mai multor hotărâri de expedient prin care consfințește învoiala participanților la procedura. Condiția esențială pentru această ipoteză este ca toți creditorii să ateste că nu mai au pretenții împotriva debitorului în cadrul procedurii. Rațiunea pentru care aceștia renunță la judecată este irelevantă, important fiind că fac acest demers în condițiile legii.

În afara condițiilor anterior detaliate, din practica⁷ s-au demonstrat importanța și alte condiții de îndeplinirea cărora instanțele au ținut cont la pronunțarea hotărârii de închidere, cum ar fi achitarea cheltuielilor de procedură și a tuturor creanțelor curente scadente. În acest sens, s-a stabilit că în sintagma *toate creanțele* intra și onorariul practicianului în insolvență care, deși nu face parte dintre sumele ce se înscriu în tabelul definitiv de creanțe la care se referă art. 178, acesta face parte din categoria cheltuielilor de procedură ce trebuie achitate cu prioritate față de celelalte creanțe, în raport de prevederile art. 161 din Legea nr. 85/2014.

Aceeași este situația creanțelor curente scadente care, deși nu este prevăzută expres, reprezintă o condiție pentru închiderea procedurii pe temeiul art. 178 din Legea nr. 85/2014 ce rezultă din coroborarea mai multor dispoziții din legea insolvenței referitoare la regimul creanțelor curente.

Pe lângă efectele specifice închiderii procedurii cum ar fi notificarea sentinței de închidere a procedurii, descarcarea administratorului judiciar de orice îndatoriri sau responsabilități și radierea tuturor mențiunilor și a tuturor interdicțiilor existente referitoare la deschiderea procedurii insolvenței, cel mai important efect al închiderii procedurii în perioada de observație îl reprezintă lipsa radierii debitorului din

registru în care este înmatriculat.

Anterior modificării legislative, nu se putea pune problema posibilității închiderii unui dosar având ca obiect procedura insolvenței fără a se dispune și măsura radierei acestuia din registrul în care este înmatriculat în afara cazului realizării planului de reorganizare judiciară prin continuarea activității și achitarea datoriilor față de creditori în conformitate cu programul de plată a creanțelor. Practica însă a arătat că trebuia identificată o soluție care să permită totuși închiderea cu celeritate a procedurii insolvenței în cazul în care existau premisele acoperirii întregii mase credale încă din perioada de observație.

Așa cum menționăm la începutul analizei, sub vechea reglementare a Legii nr. 85/2006, în această ipoteză, argumentele statuate prin jurisprudență au fost în sensul că se impunea închiderea procedurii având în vedere că scopul acesteia nu mai exista, pasivul fiind integral acoperit.

Noua reglementare a Legii nr. 85/2014 permite însă expres închiderea procedurii în perioada de observație, în condițiile arătate în cuprinsul prezentei analize, contribuind astfel la reinserția rapidă a debitorului în viața comercială întrucât acesta nu poate fi considerat că s-a aflat într-o stare reală de insolvență, ci eventual într-o insolvență conjuncturală (de moment).

Concluzionând asupra acestei analize, putem constata că elementul cheie al parcurgerii acestei proceduri îl constituie lipsirea efectului specific privind radierea debitorului din registrul în care este înmatriculat, aspect absolut esențial pentru continuarea desfășurării activității debitorului, a cărui necesitate izvorăta din practica a condus într-un final la modificarea legislației.

Note

[1] Decizia nr. 600/2007, Curtea de Apel Timișoara, Secția comercială

[2] Sentința civilă nr. 6F/08.01.2020, Tribunalul Neamț, Sentința civilă nr. 40/2016, Tribunalul Buzău

[3] Sentința civilă nr. 652/2016, T. Iași

[4] Sentința civilă nr. 75/2015, T. Specializat Argeș

[5] Decizia civilă nr. 857/2018, Curtea de Apel Craiova

[6] Sentința civilă nr. 2785/15.11.2015, Tribunalul Constanța, Sentința civilă nr. 6F/08.01.2020, Tribunalul Neamț

[7] Decizia civilă nr. 857/2018, Curtea de Apel București